

De Oranjepenningen van Willem Verbon

JIM VAN DER
MEER MOHR

Nog steeds vieren wij tweehonderd jaar Koninkrijk. Het past dan ook hier een aantal penningen toe te lichten die Willem Verbon (1921-2003) heeft gemaakt van leden van het Koninklijk Huis. Hoewel Verbon aanvankelijk samen met zijn broer ging werken bij de Bank Mees & Hope, kreeg de liefde voor de kunst toch snel de overhand.¹ Hij besloot kunstenaar te worden. Reeds in zijn middelbare schooltijd volgde Verbon lessen bij de Rotterdamse Academie van Beeldende Kunsten. In 1939 had hij zijn eerste expositie als schilder en tekenaar. Snel kreeg hij echter meer plezier in het werken met klei. Uiteindelijk zou hij vooral als beeldhouwer met werken voor de openbare ruimte en als penningkunstenaar bekendheid krijgen. Hij heeft een zeer groot oeuvre nagelaten van ongeveer vierduizend 'artistieke werkstukken', zoals Hans Abelman het omschreef in het Rotterdams Jaarboekje.²

Zijn eerste opdracht kreeg Verbon in 1946 toen hem werd gevraagd een monument voor de Royal Airforce te maken aan de Rotterdamse Noord-singel. In Rotterdam, maar ook daarbuiten heeft hij daarna tal van opdrachten vervuld. Een mooi voorbeeld is in het kader van dit artikel het zittend beeld dat hij in 1998 van Koningin Wilhelmina heeft gemaakt voor de Kop van Zuid, eveneens in Rotterdam. Streng voor zich uitkijkend zit Wilhelmina gekleed

in lange mantel met onderscheidingen. Acht jaar eerder, in 1990, had hij reeds het ruitersstandbeeld van Willem IV Graaf van Henegouwen gemaakt dat zich tegenover het Schielandhuis in Rotterdam bevindt. Dit beeld herinnert aan het feit dat Willem IV Rotterdam in 1340 stadsrechten heeft verleend. Eveneens in 1990 heeft Verbon hier ook een penning over gemaakt met op de voorzijde de beeltenis van Beatrix en op de keerzijde Graaf Willem IV.³

Het eerste beeld van een Oranje is uit 1965. Verbon heeft toen een portretbuste gemaakt van Prins Bernhard, die door de Hertog van Baena is aangeboden aan de Utrechtse Universiteit bij de opening van de uitbreiding van het Spaans, Portugees en Ibero-Amerikaans Instituut aan de Drift. Deze bronzen buste toont de Prins als borststuk; de sculptuur maakt sinds de opheffing van het instituut deel uit van de collectie van het Utrechtse Universiteitsmuseum.⁴ De eerste mij bekende penning die Verbon van een lid van het Koninklijk Huis heeft gemaakt dateert uit 1980. In dat jaar heeft hij een penning gemaakt van Prins Bernhard. De voorzijde toont de Prins en profiel met het randschrift BERNHARDUS BATAVIAE (deels schuilgaand achter kop). PRINCEPS.⁵ De keerzijde toont een anjer. Zes jaar later, in 1986, heeft Verbon ter gelegenheid van diens 75ste verjaardag wederom een penning gemaakt van Prins Bernhard.⁶ De voor-

*Prins Bernhard
75 jaar, 1986, zilver*

zijde toont de Prins en profil met
ernaast een 'gekroonde B' en '75'. De
keerzijde toont het randschrift 'Bernard
Prins der Nederlanden generaal van
Oranje' en het jaartal '1986' aan weers-
zijden van een centraal geplaatst figuur.
Tot slot heeft Verbon weer tien jaar
later bij de 85ste verjaardag van de Prins
een penning gemaakt, waarop de Prins
op de voorzijde en profil met baard
wordt getoond met als randschrift BER-
NARDUS. BATAVIE. PRINCEPS.' Naast de
beeltenis staan het jaartal 1996 en ÆT 85.
De keerzijde is glad.⁷

Uit 1988 dateren twee Oranjepen-
ningen. Op de vijftigste verjaardag van

Koningin Beatrix heeft Verbon een
kleine zilveren penning geslagen. Deze
toont de Koningin en profil met rechts
een 'gekroonde BR' en de cijfers '50' en
de signatuur VERBON. De keerzijde toont
in het hart de regalia met het rand-
schrift BEATRIX. BATAVIE. REGINA.⁸ De
tweede penning uit dit jaar is over Prins
Willem-Alexander ter gelegenheid van
diens 21ste verjaardag. De voorzijde
toont de jonge Prins en profil met
ernaast de 'gekroonde letters WA' en
'21'. De keerzijde toont in het hart het
wapen van de Prins en als randschrift
WILLEM ALEXANDER PRINS VAN ORANJE.⁹

Verbon heeft aan deze reeks ook een
tweetal penningen van Koningin Juliana
toegevoegd. In 1989 heeft hij ter gele-
genheid van haar tachtigste verjaardag
een zilveren en een bronzen penning
gemaakt die beide op de voorzijde de
beeltenis van Juliana en profil tonen met
een 'gekroonde J' en '80' evenals de sig-
natuur en datering VERBON 1989. De
keerzijde van de zilveren variant is rijke-
lijk bewerkt en toont een veld met wilde
bloemen en het randschrift SEMPER
HUMANITATE MOTA en het jaartal '1989'.
De keerzijde van het bronzen exemplaar
toont hetzelfde randschrift met in het
centrum '30 april 1989'.¹⁰

Tot slot heeft Verbon op de onthul-
ling van het standbeeld van Wilhelmina
in 1999 ook een penning gemaakt met
de beeltenis van Wilhelmina, nu niet en
profil maar en face, met links een
'gekroonde W' en rechts de signatuur
en datering VERBON 1999. Op de keer-
zijde is de volgende tekst te lezen: 'Op
de kop van Zuid / te Rotterdam / werd
op 24 september 1999 / door / BERNHARD
/ Prins der Nederlanden / het door /
Willem Verbon / vervaardigde / WILHEL-
MINA gedenkteken / in aanwezigheid /
van velen onthuld'.¹¹

Met deze kleine bijdrage heb ik een beeld willen
schetsen van de veelzijdigheid van de
Rotterdamse kunstenaar Willem Verbon en zijn
relatie tot het Koninklijk Huis.

Koningin Beatrix
50 jaar; 1988, zilver

Prins Willem
Alexander 21 jaar,
1988, zilver

NOTEN

1. Voor een beknopte biografie: *Willem Verbon (1921-2003)* op de website van het Stadsarchief Rotterdam, www.stadsarchief.rotterdam.nl/willem-verbon-1921-2003 (bezoekt 9 november 2014).
2. Hans Abelman, 'Willem Verbon, Beeldhouwer. Rotterdam, 28 oktober 1921-8 november 2003', in: *Rotterdams Jaarboekje* 2004, 77-80.
3. Penning in brons en zilver, diameter 6 cm. Museum Rotterdam inv. nrs. 81266 en 66572.
4. Sculptuur in brons, 45x38x21 cm. Zie: J. Teeuwisse, *Utrechtse Universiteitsportretten*. (Utrecht, 1991) 229, nr. 473 met afb. 473. In de collectie van de Erasmus Universiteit is eveneens een portretbuste van prins Bernhard die Verbon heeft gemaakt; deze lijkt de Utrechtse buste als voorbeeld te hebben gehad, zij het dat de Prins iets meer opzij kijkend is weergegeven.
5. Penning in brons, diameter 8,5 cm. Deze penning is vervaardigd in opdracht van het Anjerfonds Rotterdam in 1980 en was in gebruik tot 1994.
6. Penning in zilver, diameter 3,7 cm.
7. Penning in brons, diameter 8 cm. Museum Rotterdam inv. nr. 57467.
8. Penning in zilver, diameter 3,8 cm. Museum Rotterdam inv. nr. 57470.
9. Penning in zilver, in twee formaten diameter 3,7 cm. en 6,3 cm.
10. Penning in zilver, in twee formaten diameter 3,7 cm. en 6,3 cm. Diameter bronzen exemplaar is onbekend.
11. Penning in brons, diameter 6 cm. Museum Rotterdam, inv. nrs. 77232 en 77233.

*Prinses Juliana
80 jaar, 1988, zilver*

*Prins Bernhard
85 jaar, 1996, brons*

*Op de onthulling van
het Wilhelmina/
monument te
Rotterdam, 1999,
brons*